„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приопшење“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 186. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 8. ДЕЦЕМБРА 1898. ГОДИНА XXXIII.

БИРАЧИМА
МИТРОВАЧКОГ ИЗБОРНОГ СРЕЗА
за српски народно-црквени сабор.

Посланици на нашем народно-црквеном сабору за срез митровачки гг. Антоније Апостоловић парох и др. Миша Михајловић споразумно са својим бирачима, решили су, да положе рачун о свом посланичком раду.

Бирачки збор биће у Митровици у недељу 13. (25.) децембра по подне у 2 сата и то у великој дворани „Српског дома.“

Митровица, на св. Николу 1898.

Сазивачки одбор.

Слика данашњег стања.

Заплет! — Заплет у Угарској; заплет у Аустрији; заплет између Аустрије и Угарске. И то све гори.

Политички конци који иду са разних страна, замрсили су се у клупче, и то је клупче све то замршеније.

Па опет, у свом том замршају, јасно је једно. Нико данас не осећа воље и љубави, да то клупче полако размршује. Ни влада, ни опозиција, ни овде, ни тамо.

И пуштају да од тог замршаја постане Гордијев чвор, који се може само још расећи.

Влада у Аустрији једва чека да дође ванредно стање, а у истини жели то и влада у Угарској. А опозиција и тамо и овде, слабо хаје да до тог не дође

То је веома природно. Све странке осећају, да овако не може више. За то и заоштравају ствар. У несносном су положају и владе и опозиције, сви. И моле се као онај тежак болесник: „Боже, или да умрем, или да ми буде лакше, само не овако!“

Није то по ичијој вољи. Прилике за ово последњих 30 година променуле су се. А према промењеним приликама, не може да остане старо стање. Кад се човек рашири, промени, старо одело ће прснути на њему. Напослетку ће узвикнути: „ма и го, боље је и то но овако.“

То виде данас сви увиђавни политичари, а то осећа цео народ. Зато владина странка и не мари много, што Банфи тежи апсолутизму, а и опозицијоним посланицима не замерају њихови бирачи, што затежу жице до пуцања.

То значи: ма како, само не овако! После већ како Бог да! Ако се не можемо испужати с овог места, ма отишли сасвим доле, па да онда тражимо друга пута. То веле једни, други, сви.

Овај данашњи систем напунио се већ толико гада, да сваки види, е се не може опстати. Многи је у таком јаду запалио кућу, па је видао изнова. И да запали, уништи цео данашњи систем, на то циља већ и влада, на то и опозиција.

Ето, то је слика данашњег стања.

Стање у Србији.

Београд 5. децембра.

Србија је на прагу јаке новчане кризе. Ова је влада изгубила поверење, те не може да нађе зајма, јер то силом не иде. Стране капиталисте знају, да ће се новац употребити на отплату дуга краља Милана, односно да му се повиси апанажа и даде накнада. Ван тога је влада исцрпела сав новац, јер је рачунала сигурно на зајам. Сад о новој години ударише руда у брег.

Дојакошњи министар финанције пао је само зато, што није могао да нађе зајма, а на његово место дошао је Вукашин Петровић. Он је у договору с др. Владаном покушао, да једном женијалном финансијском операцијом замаже очи Европи. Но љуто се преварио. На име, да би показао, како има много злата у Србији, и како би они, који хоће да даду Србији новаца, могли јефтино купити то злато, покушао је нов министар финансије, да уметничким начином стера цену злату. Покупио је дакле све злато, које се нашло у државним касама и што га је иначе могао набавити, те га је преко једног новчаног завода бацио на београдску берзу и продао по ниску цену од 20 динара и 30 пара динарских. Он је мислио да ће сви сад за њим, те давати злато буд зашто.

Али та ниска цена злата не одговара стварним приликама Србије и то су сви осетили. И почеше да траже злата по ту ниску цену, ал га не могоше добити. А кад су се досетили јаду и лукавству Вукашиновом, изгуби папир још већу вредност, сви поврвеше да купују злата и цена наполеондорима скочила је са 65 пара динарских за један дан. Тако се што не би могло догодити ни пред рат.

Вукашинова „женијална финансијска операција“ не само што је стала државу новаца, него ју је довела у другу невољу. Она је показала право стање ствари, наиме очајност финансијског положаја, те је данас сигурно, да Србија под овом владом и овом приликом не може да нађе зајма, па чак ни под најтежим условима и по кајшарски интерес.

Краљ Милан не зна шта ће. Најновије вести јављају, да ће скупштинско заседање трајати дуже но што се мислило Није то због нагомиланих послова. На скупштини иде све глатко и брзо; посланици примају све, што им се поднесе. Али се почело сигурно с намером радити лакшим темпом, да би скупштина била на окупу, док влада нађе зајам. А тек онда, кад буде било новаца, доћиће краљ Милан са својим потраживањем. Толико памети има, да — ако не буде новаца — неће ништа ни тражити.

Овде се узима поуздано, да према постојећим финансијским приликама ова се влада мора најскорије скршити.

Владике и Калај траже повјеренице за — анексију.

Извјештај „Застави“.

Сарајево, на Првозваног Андрију.

II.

Да вам сада, послије онога, испричовједим како су гдје предстојници, Трешчец, и они попови, којима влада даје богате субвенције не што су потребити и заслужни за цркву, вјеру и народ, но што су владини агенти, — како су гдје, вељу, надрњали на свештенике и народ да им потписују повјеренице и честитке, и како још насрћу.

Не треба заборавити да се ово насиље врши и чини над српскијем народом и његовим свештенством у сред Европе на измаку 19 ог вијека, и у времену када народ очекује спас своје вјере, школе и права од рада својијех првака у Цариграду и од ријешења патријарха Константина.

Калај је компромитовао државу којој служи, и у чије име ради. Његово је свеколико знање организаторско у његовијем џандарима. Његово ријешење аграрног питања у душманској наплати десетине у новцу. Његово државништво свело се на његово „бошњаштво“ и хрватску пропаганду, просвјетна му је политика у затварању српскијех школа и отварању језуитскијех гимназија, а црквена — да чине све што хоће Штадлер и Буцонић, и да загази у српску цркву да је он уреди са Мандићем.

Па сад би хтио чово да замазује своје погрешке и неуспјехе са српскијем потписима, а како? — нека послуже за доказ ови примјера:

Познати језуит и папин кавељер Лазарини, бањалучки предстојник, није дао мира тешко болесноме бањалучкоме проти Виду Ковачевићу, који се бори између живота и смрти, него га је приморавао да из постеље сазове свештенике својега протопрезвитерата, па да их примора да потпишу изјаву.

У Босан. Костајници сазвао је 20 пр. м. не прото, него предстојник и проту и свештенике, па их присиљавао да потпишу повјереницу за Мандића. Но свјесни и родољубиви свештеници не подлегоше, но одбише од себе недостојну изјаву, наперену противу цркве и народа.

У исти дан учињен је исти јуриш на свештенике у Босан. Новом, али и они јуначки одбише овај насртај на своју савјест. Ако нигдје, овде бар зна народ а знаду и свештеници колико времена није народ ишао у цркву, како је страдао и за што, народни првак и родољуб Перо Дрљача; како дјеца нијесу крштавана, и некрштена умирала; како су стари људи и жене умирали без причешћа и сарањивани без свештеника, и шта је Мандић казао у новљанској цркви. Њему је, рекао је овај заслијепљени пастир, све једно ако новска општина напусти православље! Знаду свештеници да је он главом свему узрок, свему злу кривац, па не хтедоше прати и прандати, и предстојник је могао ударити мурове само сеоскијех кнезова и муктара, и послати Мандићу. А тај му посао није био тежак. Мурови су сеоски код њега у уреду, а не код кнезова, те их може ударати где гођ хоће и на шта гођ хоће.

И што је поновљено у Приједору и Санскоме Мосту, и доље низ Посавину, и свуда исти резултат. Само што је предстојник у Санскоме Мосту добио потписе од шесторице крчмара и неколико писара на брзојав, којијем Мандићу честитају.

У сарајевском протопрезвитерату врши ову службу познати поп Јокановић. Он трчи по парохијама од попа до попа, па их присиљава да воде народ митрополиту Мандићу да му даје повјеренице. Пријети премјештајем сваком свештенику ко не честита Мандићу одликовање, сам пише и потписује телеграме, скупља сељаке, води их владици као некакве тобоже депутације, и спреми по неког егзекутора и сељака да Мандићу говори „заносне“ говоре.

Са осталијех страна шиље један добро плаћени поп заједно са предстојницима телеграме и честитке Мандићу, и с тијем се хвали Иван Поповић у званичном „Сарајевском Листу“.

Ето, тако се ради како вам исповједих. Насиља трају. Калај хоће по што по то да раздвоји и завади народ и свештенство, како би лакше продр'о са својим планом и са себе скинуо кривицу, па је пребацио на народ, па ће, као оно у делегацијама, рећи опет: „Народ се свадио са јерархијом, а сад још и са свештенством, и ја морам бранити права јерархије и свештенства“.

Али нека чини шта хоће, нека све покушава, па опет неће успјети ни са овијем, као што није ни са досадашњијем покушајима. Ми смо увјерени да је ваљано и честито српско свештенство свјесно својега позива и рада, да оно разуміје важност сложног рада с народом, из којега је и поникло, и с којијем дијели добро и зло. А нарочито свештеници знају важ-

ПОДЛИСТАК

КАД СЕ ПТИЦЕ РАЗГОВАРАЈУ.

Два гаврана, мати и син долетеше у Карловце, па се спустише на црквени кров Млади гавран доскакута до на крај и загледа се доле. То му је била првина у вароши. Старој беше већ све познато. Она је на далеко и на широко прелетала свет те је много о њему и знала.

— Како се зову она створења што су ту доле? — запита млади гавран.

— То су људи, моје дете.

— А шта то они носе на себи?

— То им је одело, што их од зиме штити

— А зар они немају перје?

— Немају.

— А кад хоће да полете, шта раде?

— Па они не могу полетети, немају крила.

— Е, онда неби волео да сам човек.

— Добро си приметио, дете моје, рече му стара. Сад видим да ти се ум почиње развијати.

Млади гавран потакнут материном хвалом, настави:

— Зашто неки од тих људи носе лепо одело, а други одрпано?

— За то што су једни сиромашни, а други богати.

— Сиромашни? Богати? То не појмим.

Стара се позамисли како би му што јасније то разјаснила, па онда поче:

— Замисли да ти сад не можеш да нађеш ни жаба, ни мишева, ни пужева, а други гавран до тебе има свега тога у изобиљу. У том случају си ти сиромах, а он је богат.

— Добро, али то неби тако дуго трајало. Ја би дошао к њему, па кад он буде сит, пустиће ме да једем оно што му остане.

— Тако је. То би се код животиња тако догодило, одговори стара, али је код људи са свим друкчије. Они што имају, све за себе чувају, ником не дају.

— Па зар и онда кад су са свим сити?

— И онда богме.

— Та то није баш паметно.

— Памет је, дете моје, само код гавранова.

После неког времена запитаће гавран:

— А шта ти људи једу?

— Жито, кукуруз, поврће, овце, краве, гуске и друго.

— На свега тога сам видео да свугде има.

— Јест да има, али је то све ограђено.

— А зар други то дозвољавају?

— Мора да дозволе.

— Чудновато! Но ипак се не чудим што је то тако код створова који не могу да лете. Нас ето, не спречавају ограде.

За тим се стаде кочоперити и кљуном своје светло перје намештати. У то се зачу од преко са крова глас вранин.

— Ето нас врана позива да јој дођемо, рече стара, ми смо с њоме у сродству, понашај се пристојно кад код ње будемо.

Прелетеше к врани. Стара јој представи свог сина, а врана их понуди да се прихвате мало оним, што се код ње нашло, те све троје почеше јести.

— Је ли видео већ штогод у вароши ваш син? запитаће врана.

— Јесте, одврати стара, видео је људе. Знате, морамо се постарати да нам деца нешто и науче.

— А је ли видео већ војнике?

Видео их је. Казала сам му да су и они људи. Но најчудноватије му беше, кад му рекох да се они једни с другима туку, а ни сами не знају зашто и крошто. На то је он приметио да ти људи немају памети ни колико кокошка.

На ово се поче врана из свег срца смејати, те ће матери:

— Мудра и будна глава тај ваш син, од тог још може свашта бити. Види се да размишља о ономе што види и чује. Но има још нешто што му морате показати пре но што из Карловаца одете.

— А шта би то било? запита мати.

— То је патријаршија. Ја често седим тамо на олуку па посматрам патријарха, сборски одбор, фондове, конзисторију, школски савет и др. и слушам њихова решења.

— Тако шта, одврати строго стара, не смем детету нипошто показати, то није за њега. Могао би се лако покварити, а осим тога — зар нисте на то помишљали? — кад би то видео и чуо он би баш са свим рђаво мишљење о људима стекао.

По немачком. *ἀναπόστολος.*

ност данашње народне, те се неће никада дати завести, но ће с народом у колу народнијех бораца свечано осудити све који у друштву са иновјерним прогоне српску вјеру, цркву и народ.

Знамо ми сви предобро да ово Калај скупља потписе повјерења за Калаја. Мандић му је само заклон; и за њега стоји анексија управо уједињење с Хрватском и Славонијом коју је јавно приповиједао у Сарајеву пријетећи оковима народним првацима.

Један из кола
босанских радника.

Политичке вести.

Угарски сабор. У суботу је поново, после кратког распуста, отворен угарски сабор. Председавао је најстарији посланик Мадарас. Пре него што се прешло на дневни ред, Мадарас је држао подужи говор, у коме је позвао и владу и посланике, да поштују закон и према њему да се управљају. Из повеснице угарског сабора изнео је више примера. Тако 21. авг. 1861 год. посланик Фрања Деак поднео је протест, у коме је нагласио, ако буде сабор разрешен, да ће одговорност за то носити они, који су незаконито и бесправно повредили устав Протест овај су тада обе куће примиле на повољно знање. Деак је том приликом нагласио. да је закон најјаче и једино оружје и обрана. Закон је гаранција, која све и од оружане силе брани, јер је стара, историјски доказана истина, да правда мора победити. Неправда се не сме трпети, па долазила она од горе а од доле. За други пример изнео је Мадарас трећи законски чланак из године 1867. У њему се износи владарево убеђење, да срећа владара и земље зависи само од строгог поштовања закона. Владар је уједно том приликом изјавио, да ће његова највећа брига бити, да брани уставну слободу земље. Владар је ово поткрепио и својом заклетвом, да ће се за увек старати, да он сам то поштује, а и сви други да то поштују. Са тим разлозима обратио се Мадарас на сабор, да поштује закон. Говор овај изазвао је у редовима опозиције бурно одобравање, а владу и њену странку је говор овај запрепастио и збунио. Пошто је још закључено, да се у понедељак стави на дневни ред само избор председника саборског, закључена је седница.

Аустријски сабор. Чески посланици изјавили су, да ће само тако потпомагати владу, ако им ова писмено зајемчи, да ће њихове праведне захтеве испунити. Чески посланици наиме траже, да се ческом земаљском сабору упути царска посланица или рескрипт, који би садржавао у себи одговор на државноправну адресу ческог сабора, која је прошле године послата.

Хрватско-славонски сабор. У хрватско-славонском сабору примљен је законски предлог о привременом поравнању, пошто су претходно против тог предлога говорили били др. Франк и др. Жеравчић. У специјалној расправи предложио је био др. Мавура код §. 1., да се продужење привременог поравнања само тако одобри, ако заједничка влада узможе утерати заједнички принос помоћу повластица и закона, који ће се створити уставним путем. Против овог предлога говорили су бан, др. Томашић, др. Франк и Давид Старчевић. Овај последњи зато, што тај предлог садржином својом признаје и брани поравнање.

Против Тисиног закона. Председник угарског сабора у седници саборској од суботе изнео је, да је добио педесет и четири молбе, које све говоре против Тисиног закона.

У одбрану автономије.

Молбеницу Њ. В. краљу, да се наш одгођени народно-црквени сабор што пре састане, и да се том сабору ујамче сва права његова, закључиле су поднети до сада ове општине: Нови Сад, Стари Бечеј, Фелдварац, Бегеч, Ириг, Лединце, Кула, Силбаш, Уљма, Стари Сивац, Стари Врбас, Товаришево,Ештин, Вражево, Српски Елемир, Митровица, Деска, Ђурђево, Беочин, Тител, Гардиновци, Ада, Кленак, Параге, Мартинци, Баваниште, Старчево, Крчедин, Каћ, Футог, Турски Бечеј, Чалма, Чортановци, Сусек Јазак, Бајша, Брђани, Оросламош, Платичево, Мађар Боњ, Загајица.

Свега 41 општина.

*

Мешање непозваних у нашу автономију. Јављају нам из Каменице, да је тамо била заказана црквена скупштина за прошли четвртак. На тој скупштини требала је доћи на дневни ред молба за састанак сабора. Но та је скупштина одгођена по жељи предстојника Малешевића за сутра, уторак, јер он хоће да буде присутан. — Ми ово просто не разумемо. У нашим скупштинама немају изасланици политичких власти никаква посла; још мање се смеју мешати у расправу, а одгађати црквене скупштине најмање. Ми се надамо, да ће председништво скупштине одбити свако мешање тога господина, јер он нема тамо никаква званична посла.

*

Докле смо дотерали? Под овим насловом доноси панчевачки „Грађанин“ ово:

„Новосадска црквена општина у духу петровданског сабора доноси закључак, да се обрати молбом на пресветлу круну ради сазива сабора, па позива у заједницу све остале црквене општине. Извесни кругови квалификују тај закључак њезин као дело, „тужба“, која ће да нанесе нашој автономији још више штете, и одвраћају општине од тог корака. Општине на то опет деле се, неке полазе путем новосадске општине, а друге чине све друго, само да се извуку из тог народног — покрета. Против духа петровданског сабора, кога је прихватила новосадска општина, устаје она иста већина, која је била некада солидарна са тим духом. Е, то је разлог, који нас највише гони, да сумњамо. — И сада, када се јасно уочи слика, која нам представља наш данашњи положај, шта морамо видети. Морамо видети без сумње, да се код нас ради без икаква плана и распореда. Један део нашег народа баца оружје из руку, млитав је, извлачи се из борбе, претпоставља свој рођени интерес опћем народном интересу, боји се за своје интересе, да не претрпе штете, па напада на оне, који имају и воље и самопрегорења, да својим мишицама одрже читаву автономну зграду. Већи део народа креће се и спрема се на одлучни бој, али са болом у души гледа, како му онај мањи део отештава борбу, јер не само да баца оружје из шака, него још одвраћа и љуте ратнике од заједничке борбе, и наговара их да баце оружје у трње.

Па реците сада, зар то није јадна слика, која мора да пробуди бол у души. Јел'те докле смо дотерали? Чекамо скрштених руку, да нас премлате, а чекамо само за то, што смо млитави. Тешко теби млитави народе! Над тобом је прекрхала судбина свој штап. Шта велите, није? — Ако желите да не буде, и ви се пренете, па — напред!“

*

Да ли лево или десно? Под овим насловом има „Бачванин“ чланак из кога вадимо ова места:

„Када на послетку после велике ларме, после силног обећања а још више наде народне, постаде од обећане громовите речи посланика понизна молба, увиде народ на чему је. Посланици не могу да ураде ништа велико... јер су сложни, ал нису једно... једни морају да попуштају другима слоге и мира ради, а ти народе чекај. Кад је све то настало, када је српски народ видео шта се ради, онда је увео, да он сам поведе коло — проговориле су црквене општине — и настао је лом!

Док се једни свом жестином, јаке воље, да се пошто по то састане сабор и уреде наше автономне ствари, бацили на црквене општине доказујући, да оне, које су данас, када је од „горе“ изведена нека „неуставност“ у нашој автономији — једине слободне у своме делокругу, те треба да подигну свој глас, дотле се други упели из петиних жила, да докажу, да је то непотребна — поред молбе посланика — работа, него ни мање ни више, но копање гроба нашој автономији, јер најнижи орган од автономних власти тужи највиши, и тога уставном краљу угарском који ће тужбу предати влади и ова добивши повода од нас самих, забости још више своје прсте у наше прилике.

Притиснут тим приликама, народ је заиста стојао у недоумици, шта да ради али само за час, па његово бистро око познаде пут, којим ваља да пође; нити лево нити десно, него право своме циљу, па шта Бог да и срећа јуначка.

До сад учинише тако 35 (преко 40) угледних општина а учиниће још и више њих, управо треба све листом да устану, па у том правцу пораде. Не тражи се, да све морају урадити то исто и баш тако исто као новосадска, главно је да изразе своју жељу, да се сабор што пре састане и без икаквог притиска посвршава своје послове, а поред тога да изразе своје негодовање према данашњем стању, које створише јерархија и присталице њене у опште, нека ураде нешто од чега ће бити користи.

Прилике су озбиљне, опасност је велика, те није ни време ни прилика, да на дугачко и на широко расправљамо, како треба радити, да се до сабора дође, главно је, да треба радити а не само говорити, јер то би значило, разметати се празним речима, те би нам се и непријатељи могли насмејати са оним познатим стихом:

„Само чујем клепет млина,
Али брашна, брашна нема“.

*

Посланици и народ. „Србадија“ пише: „Посланици среза арадског, модошког и врањевачког, ставили су се са својим бирачима у споразум, да отиду међу њих и положе рачун о своме досадашњем деловању посланичком. Колико нам је познато, поједине опћине су већ и одговориле, али како се разилазе у дану, то су их посланици замолили, да се неодложно и у томе споразуму, па онда да се то што пре спроведе, јер је оклевање то исто што и нерад. Оно што је отпочето, треба и довршити, треба испунити своју дужност према себи и народу а остало ће већ по себи доћи“.

*

Барања. У Мађар Боњу одржана је седница српске црквене општине и једногласно је решено, да се општина придружи молби новосадске црквено-школске општине и пошље молбу на Његово Величанство, ради што скоријег састанка нашег одгођеног народно-црквеног сабора.

*

ЗАГАЈИЦА, преко Уљме. (Брзојав). Једногласно закључила је црквена скупштина, да се придружи молби новосадске црквено-школске општине, да моли Његово Величанство да одобри што пре сазив нашег народно црквеног сабора са свима његовим правима.

У патријаршији.

— Дакле умро Дане Станковић?! — каже Његова Светост.

— Умро! — потврђује уредник »Сиона«.

— А умро је и Јустин Коњевић.

— Умро, Ваша Светост! Остало је још само два редовна световна члана саборског одбора.

— Хм! И епархијски одборници су већином изумрли. А што је ново изабрано, то је незаконито. Ко ће као Бог?! За пет, шест, десетак година, нема више правомоћног саборског одбора, нити ће бити епархијских одборника. Смрти се не можемо одупрети. Изумреће автономија. Божија воља!

— Има право, Ваша Светост. Ко ће као Бог?!

— Само да за то време не дође до сабора! Проклете општине!

— Проклете! Ко ће им свима запушити уста?!

— Ја сам већ јавио Банфију, да неке свесне, родољубиве српске општине изрекоше неповерење новосадској општини, што је искала сабор са гаранцијама, изнела гравамина и замерила саборском одбору. То ће упалити! Море показује се, да народ неће сабора. Јеси ли читао »Браник«? Јављају ли се још такве општине?

— Не јављају се.

— Па шта ради тај Илија, за Бога?! Зар баш ништа више не могу да учине Браниковци?! А јављају ли се још увек општине, које моле сазив сабора?!

— Јављају се!

— Ух! Та кад већ неће да изреку неповерење новосадској општини, нека бар не ишту сабора, нека учине ма шта друго.

— Па удешено је, да дају поверење саборским посланицима.

— Брате, предложите нека им пишу и пошљу поверенице са златни слови; нека дају поверенице и њиховим женама и деци; нека их фотографишу и изметну слике њихове по општинским дворанама; забавите их ма око чега, — само нека не пискарају у Беч, нека не ишту сабора, јер тамо морам ја доказати да народ неће то.

— Чини се све, што год се може...

Тако и треба! Чините, чините чините, јер иначе никад неће изумрети ова проклета автономија...

Вести из места и са стране.

† **Јован М. Кристић,** трговац и члан нарне пиваре у Петроварадину умр'о јо 7. децембра о. г. после дуже болести у 35. години. Сахраниће се у петроварадинском гробљу у уторак 8. децембра у 3 сахата по подне. Ко је познавао Јоцу Кристића, знао га је као добра, искусна и школски образована трговца. У породици је био брижљив отац, а многобројним познаницима и пријатељима његовим био је искрен и пријатан друг и пријатељ. Родио се и одрастао у Панчеву, где је био житарски трговац, а са више својих другова преузео је пивару у Петроварадину, коју је својим знањем и умењем лепо подигао и у њој вредно радио све дотле, док га није несретна грудна болест свалила у постељу. Иза себе оставио је ожалошћену жену с нејака два сина и две ћерке. Лака му земља била и вечан спомен међу нама!

Дар. Гђа Љубица удова Димићка подарила је за успомену свога упокојеног мужа Николе на убоги српски правосл. благодејански завод 20 фор. Старатељство завода изриче јој захвалу на овом дару.

Како раде земљорадничке задруге? „Привреднику“ пишу из Срп. Итебеја, у Банату: Наша земљорадничка задруга сложила се летос, те су сви чланови њени своје жито заједнички једном трговцу продали. Но како је цена пшенице летос код нас 7 ф. 80 н. до 8 фор. била, то су задругари са трговцем утаначили, да цену могу бирати по својој вољи до маја 1899. године, те да онда, када им се цена повољном указала буде, обрачун чине. Када је цена житу дошла до 8 фор. по метричкој центи, тад су задругари обрачунали са дотичним трговцем. Тим начином заслужили су но свакој центи 1 фор. или укупно 400 фор., јер су 400 метричких центи пшенице имали. Врло су добро задругари чинили што нису шпекулисали, него само дотле, док цена жита после жетве није извесну висину достигла. То је паметно. До душе ове године су могли још боњу цену ностићи, да су дуже чекели, али то би их на врло несигуран пут завело, те би било времена, када би дугим шпекулисањем огромне губитке морали сносити. Још је ове године наша задруга један заједнички посао учинила. Она је наиме од овдашњег спахилука узела под закуп 207 ланаца земље, те је својим задругарима разделила под исту цену, како је и сама узела. И сад наших 17 задругара обрађују 614 ланаца земље. Од овога су 240 својина задругара, а све остало изнајмљена земља. Задруга је наша добила посредовањем Савеза српских земљорадничких задруга у Загребу 2 сејачице, сваку по 204 фор, док други појединци морају да плате 275—280 фор. И тријер смо примили по цени од 43 фор.

Важно за бирташе Кр. уг. министарство трговине издало је наредбу под бројем 31.482/VI. по којој се од 1. јануара 1899. у гостионицама и биртијама могу употребљавати само оне чаше и флаше, које су званично премерене и снабдевене званичном круном. Ко се о ову наредбу огреши, биће кажњен по §. 136. XL. законског чланка од 1878. год. а осим тога однеће му се сви судови, који нису по овом пропису обележени.

Зуби од хартије. Један лист јавља да сада у Немачкој замењују вештачке зубе, грађене из мрамора и костију, зубима грађеним из збијене хартије. Овај лист вели да су ови зуби много бољи од коштаних и мраморних: не шкоди им влага, не крње се, дуго трају и врло су јевтини. Ето среће за безубе.

Исправак. У прошлом 185. броју „Заставе“, у подлистку: „Успомене из 1848. године“ у писму патријарха Јосифа, ушла је примедба пишчева у сам текст. Та је примедба у другом ступцу цела друга алинеја: „Војвода је сумњао...“ па све до „био под полицијским надзором“. — Што се овим исправља.

ОГЛАСИ.

ЛЕПА ПРИЛИКА

ЗА ШТЕДЊУ.

Да би „Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду“, одговарала што боље позиву своме и ширила штедњу у нашем народу, то она и наступајуће 1899. год. као и до сад пружа прилику свакоме, да маленим улозима заштеди у току времена повећу своту а уједно да ту своту увелича пристојном каматом.

Од 1. јануара 1899. год. прима ова задруга недељне улоге од 25 новчића, 50 нов. и више на уложну књижицу за 1, 2, 3 и више година са ујамченом каматом од 5%.

Досадањи рад ове задруге, њезин капитал, као и њезини резервни фондови, дају сваком довољно јамчевине за сигурност овога посла.

У нади што јачег одзива

У Новоме Саду, 7. (19.) децембра 1898. год.

УПРАВА

СРП. ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМЕ САДУ. 1— 580

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.